

**Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет**

Факультет менеджменту

**Кафедра економічної кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних
технологій**

ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

**методичні рекомендації
для практичних та самостійних занять здобувачами першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Менеджмент» спеціальності
073 «Менеджмент» денної та заочної форми здобуття вищої освіти**

**Миколаїв
2025**

УДК 65.011.47:338
Т33

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 22 травня 2025 р., протокол № 9

Укладачі:

Олена ШЕБАНІНА	д-р екон. наук, професор, декан факультету менеджменту, Миколаївський національний аграрний університет
Світлана ТИЩЕНКО	канд. пед. наук, доцент, завідувач кафедри економічної кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних технологій, Миколаївський національний аграрний університет
Тетяна КУЧМІЙОВА	канд. екон. наук, доцент кафедри економічної кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних технологій, Миколаївський національний аграрний університет
Володимир КРАЙНІЙ	канд. екон. наук, старший викладач кафедри економічної кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних технологій, Миколаївський національний аграрний університет
Іван ХИЛЬКО	старший викладач кафедри економічної кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних технологій, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

Марина ДУБІНІНА	д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
Ірина ІРТИЩЕВА	д-р екон. наук, професор, кафедри менеджменту Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова

© Миколаївський національний аграрний університет, 2025

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	
Тема 1. Сутність економічного аналізу і його роль в системі управління підприємством	5
Тема 2. Метод і методика економічного аналізу	6
Тема 3. Організація аналітичної роботи та інформаційне забезпечення економічного аналізу	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
Тема 4. Аналіз середовища підприємства	10
Тема 5. Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінка ефективності його використання	13
Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції (товарів, робіт та послуг)	18
Тема 7. Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції (товарів, робіт та послуг)	23
Тема 8. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	28
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	
Тема 9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	31
Тема 10. Аналіз фінансового стану та оцінка ймовірності банкрутства підприємства	32
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	37
ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	39
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ	40

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ефективність підприємницької діяльності суб'єктів господарювання залежить, передусім, від компетентності управлінських кадрів, глибокого оволодіння ними методами системного комплексного аналітичного дослідження показників фінансово-господарської діяльності, за результатами якого можна віднайти оптимальні шляхи вирішення проблем в умовах ризику і невизначеності, виробити рекомендації щодо прийняття ефективних управлінських рішень.

Методичні рекомендації з курсу «Теорія економічного аналізу» розрахований для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Менеджмент» спеціальності 073 «Менеджмент».

Метою курсу «Теорії економічного аналізу» є формування системи теоретичних знань та практичних навичок щодо володіння науковими основами економічного аналізу. Ця освітня компонента висвітлює фундаментальні питання теорії економічного аналізу, його сутності, функції, принципи і сфери застосування економічного аналізу у сучасному суспільстві, опанування яких дозволяє сформувати визначену систему компетентностей та досягти програмних результатів навчання з дисципліни.

Результатом навчання здобувачів вищої освіти мають стати базові знання економічних категорій і законів для розуміння причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем, навички аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства з метою виявлення внутрішніх резервів раціонального використання ресурсів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Тема 1. Сутність економічного аналізу і його роль в системі управління підприємством

Завдання 1.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Економічний аналіз, як галузь економічної науки.
2. Функції економічного аналізу.
3. Користувачі економічного аналізу.
4. Види економічного аналізу та їх характеристика.
5. Особливості економічного аналізу в аграрному секторі економіки.

Завдання 1.2. Сформулюйте зміст основних категорій (термінів) економічного аналізу.

Таблиця 1.1. Основні категорії економічного аналізу та їх зміст

Категорії	Зміст категорій
Аналіз	
Економічний аналіз	
Показник	
Фактор	
Ресурси	
Резерви	

Завдання 1.3. Зазначте місце і роль економічного аналізу в реалізації функцій управління.

Таблиця 1.2. Місце економічного аналізу в реалізації функцій управління

Функції управління	Роль економічного аналізу у виконанні функцій управління
Планування	
Організація	
Мотивація	
Контроль	

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати Ессе на тему «Резерви, як одна із ключових категорій економічного аналізу».

Тема 2. Метод і методика економічного аналізу

Завдання 2.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Особливості методу економічного аналізу.
2. Прийом елімінування: поняття і практичне застосування.
3. Зв'язок методу діалектики з методом економічного аналізу.
4. Умови досягнення дієвості економічного аналізу.
5. Методи прогнозування в економічному аналізі.

Завдання 2.2. Розрахувати результативний показник. Використовуючи метод абсолютних різниць, визначити вплив факторів на зміну результативного показника. Зробити відповідні розрахунки та висновки.

А. Приклад оформлення – розрахунок під таблицею.

Таблиця 2.1. Вихідна інформація для визначення впливу факторів на собівартість реалізованої продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні	31860	37560
Обсяг реалізованої продукції, ц	44,82	42,06
Собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн		
Результативний		
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн		

Розрахунок:

Загальне відхилення:

Зміна результативного показника відбулася за рахунок:

Перевірка: _____

Висновок: _____

Б. Приклад оформлення – «у стовпчик».

Таблиця 2.2. Визначення впливу факторів на чистий дохід (виручку) від реалізації продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Обсяг виробленої продукції, ц	14300	15700
Рівень товарності, %	85,0	92,0
Ціна 1 ц реалізованої продукції, грн	375,00	450,00
Результативний		
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн		
Загальне відхилення, тис. грн, у т. ч. за рахунок зміни:		
- обсягу виробленої продукції		
- рівня товарності		
- ціни 1 ц реалізованої продукції		

Перевірка: _____

Висновок: _____

Завдання 2.3. Розрахувати результативний показник. Використовуючи метод відносних різниць, визначити вплив факторів на зміну результативного показника. Зробити відповідні розрахунки та висновки.

Таблиця 2.3 Вихідна інформація для визначення впливу факторів на обсяг реалізованої продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Обсяг виробленої продукції, ц	17630	12520
Рівень товарності, %	92,0	97,0
Результативний		
Обсяг реалізованої продукції, ц		

Завдання 2.4. Розрахувати результативний показник. Використовуючи метод ланцюгових підстановок, визначити вплив факторів на зміну результативного показника. Зробити відповідні розрахунки та висновки.

Таблиця 2.4. Вихідна інформація для визначення впливу факторів на приріст ВРХ

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Поголів'я ВРХ, голів	420	390
Період утримання однієї голови, днів	240	220
Середньодобовий приріст, г	350	320
Результативний		
Приріст ВРХ, ц		

Таблиця 2.5. Визначення впливу факторів на прибуток від реалізації продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Кількість реалізованої продукції, ц	31860	37560
Ціна 1 ц реалізованої продукції, грн	350,00	420,00
Собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн	280,00	310,00
Результативний		
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн		
1- й умовний показник		
2- й умовний показник Загальне відхилення, тис. грн, у т.ч. за рахунок зміни		

Завдання 2.5. Розрахувати результативний показник. Використовуючи метод прямих і обернених зв'язків, визначити вплив факторів на зміну результативного показника. Зробити висновки.

Таблиця 2.6. Вихідна інформація для визначення впливу факторів на рентабельність продажу

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн	979,0	1050,0
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн	2610,0	3090,0
Результативний		
Рентабельність продажу, %		

Завдання 2.6. Розрахувати результативний показник. Використовуючи індексний метод, визначити вплив факторів на зміну результативного показника. Зробити висновки.

Таблиця 2.7. Вихідна інформація для визначення впливу факторів на чистий дохід (виручку) від реалізації продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Обсяг виробленої продукції, ц	35600	40750
Рівень товарності, %	85,0	91,0
Ціна 1 ц реалізованої продукції, грн	210,00	295,00
Результативний		
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн		

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати презентацію на тему «Методи експертних оцінок».

Тема 3. Організація аналітичної роботи та інформаційне забезпечення економічного аналізу

Завдання 3.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Організація аналітичної роботи: основні її завдання.
2. Основні вимоги щодо організації економічного аналізу на підприємстві.
3. Етапи організації аналітичного дослідження та їх зміст.
4. Організація робочого місця аналітика.
5. Основні вимоги до інформаційного забезпечення економічного аналізу.

Завдання 3.2. Надати визначення підсумковим документам за результатами аналізу:

- пояснювальна записка;
- аналітична записка;
- аналітичний звіт;
- безтекстовий спосіб.

Завдання 3.3. Згрупувати наведені джерела інформації за видами, поставивши знак «+» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. Види джерел інформації

Джерела інформації	Види джерел інформації			
	нормативні	планові	облікові	позаоблікові
Аудиторський звіт				
Планова калькуляція собівартості продукції				
Протокол зборів акціонерів				
Податковий кодекс України				
Виробнича програма				
Рекламні проспекти				
Ф. №1 «Баланс»				
Бізнес-план				
Інвентаризаційний опис				
Договір про надання інформаційних послуг				

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати презентацію на тему «Прикладні програми для проведення економічного аналізу».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 4. Аналіз середовища підприємства

Завдання 4.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Зовнішнє середовище та його вплив на діяльність підприємства.
2. Внутрішнє середовище та його вплив на діяльність підприємства.
3. Спеціальні методи аналізу середовища.

Завдання 4.2. Аналіз природно-кліматичних умов господарювання досліджуваного підприємства. Надати аналітичну оцінку природно-кліматичним умовам території, на якій знаходиться досліджуване підприємство (температура, опади, ґрунти тощо).

Завдання 4.3. Аналіз організаційних умов господарювання досліджуваного підприємства. Для ефективного функціонування господарства та успішного розвитку сільськогосподарського виробництва важливе значення має його місцезнаходження (табл.4.1). Зробити висновки.

Таблиця 4.1. Місцезнаходження _____ району

Пункти	Назва	Відстань	Стан доріг
Відстань від центральної садиби (км) до:			
- районного центру;			
- обласного центру;			
- залізничної станції			
-			
-			

Завдання 4.4. З метою оцінки організаційних умов господарювання підприємства необхідно схематично представити і проаналізувати організаційну структуру досліджуваного підприємства.

Завдання 4.5. Визначити розміри виробництва досліджуваного підприємства. Результати розрахунків представити в табл. 4.2. Зробити висновки.

Таблиця 4.2. Розміри виробництва _____ району

Показники	20__р.	20__р.	В серед- ньому по господа- рству	20__р. у % до	
				20__р.	серед-не по гос- ву
Вартість валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2016р.), тис. грн					
Дохід (виручка) від реалізації сільськогосподарської продукції, тис. грн					
Середньорічна чисельність працюючих, зайнятих у сільському господарстві, осіб					
Площа сільськогосподарських угідь, га					
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн					

Завдання 4.5. Визначити спеціалізацію досліджуваного підприємства за структурою чистого доходу (виручки) від реалізації продукції. Результати розрахунків представити в табл. 4.3. Зробити висновки.

Таблиця 4.3. Розмір та структура чистого доходу (виручки) від реалізації _____ району

Галузі та види продукції	Дохід (виручка), тис. грн			У серед- ньому за три роки	Структура грошових надходжень, %	
	20__р.	20__р.	20__р.		по під-ву	по с/г вир- ву
Зернові та зернобобові						
Соняшник						
Інша продукція рослинництва						
Разом по рослинництву						
Скотарство, всього, у т.ч.:						
- молоко						
- ВРХ у живій вазі						
Свинарство						
Інша продукція тваринництва						
Разом по тваринництву						
Послуги в сільському господарстві						
Продукція сільського господарства і послуги						100,0
Промислова продукція						X
Реалізація іншої продукції, робіт та послуг						
Всього по підприємству					100,0	X

Завдання 4.6. Провести аналіз конкурентоспроможності підприємства, використовуючи метод експертних оцінок. Зробити висновки.

Таблиця 4.4. Аналіз конкурентоспроможності _____ району 20 _____ році

Показники	Досліджуване підприємство	Конкурент	Конкурент
Асортимент продукції: дуже широкий (5 б); широкий (4 б); не дуже широкий (3 б); вузький (2 б); дуже вузький (1 б)			
Якість продукції: відмінна (5 б); добра (4 б); задовільна (3 б); незадовільна (2 б)			
Прийнятна для покупця ціна: дуже висока (1 б); висока (2 б); середня (3 б); низька (4 б); мізерна (5 б)			
Охват ринку : дуже широкий (5 б); широкий (4 б); середній (3 б); вузький (2 б); дуже вузький (2 б)			
Величина витрат на рекламу: Значна (5 б); середня (4 б); незначна (3 б); майже відсутня (2 б); відсутня (0 б)			
Відомість продукції що виробляється; дуже відома (5 б); відома (4 б); відома окремим сегментам ринку (3 б); відома окремим покупцям (2 б); невідома (0 б)			
Ступінь готовності до постачання: високий (5 б); середній (4 б); низький (3 б); дуже низький (2 б)			
Ступінь оновлення видів продукції: високий (5 б); середній (4 б); низький (3 б); дуже низький (2 б); не оновлюється (0 б)			
Забезпечення фінансами (0-5 б)			
Додаткові послуги (0-5 б)			
Всього балів			

Завдання для самостійної роботи:

Щоб забезпечити високу ефективність продукції необхідно знаходити найбільш доцільні ринки збуту. Провести аналіз ринків збуту, використовуючи метод експертних оцінок. Зробити висновок.

Таблиця 4.5. Оцінка ринків збуту основних видів продукції району у році

Характеристика ринку	Ринки збуту					
	На власну переробку	На ринок	Біржа	За договорами	Переробні підприємства	Інші
Місткість: необмежений збут (3 б); середній (2 б); обмежений (1 б)						
Ціна продажу: висока (3 б); середня (2 б); фіксована (1 б);						
Торгова обстановка: наявність угоди (1 б); наявність угоди і забезпеченість під угоду матеріальними ресурсами (2 б)						
Конкуренція: значна (0 б); середня (1 б); слабка (2 б); відсутня (3 б)						
Вимоги до якості: високі (1 б); середні (2 б); низькі (3 б)						
Відношення з потенційними покупцями: зв'язки стабільні (3 б); зв'язки середні (2 б); зв'язки епізодичні (1 б);						
Інформація про ринок: значна і надійна (+1 б); ненадійна (0 б); відсутня (-1 б)						
Всього балів						

Тема 5. Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінка ефективності його використання

Завдання 5.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Забезпеченість підприємства сільськогосподарськими угіддями: основні чинники впливу.
2. Забезпеченість підприємства трудовими ресурсами: основні чинники впливу.
3. Забезпеченість підприємства основними засобами: основні чинники

впливу.

4. Забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами: основні чинники впливу.

5. Ефективність використання ресурсів підприємства та резерви її підвищення.

Таблиця 5.1. Вихідна інформація для розрахунку показників ефективності використання ресурсів у району, тис. грн

Показники	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Площа сільськогосподарських угідь, га			
Середньорічна чисельність працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, осіб			
Середньорічна вартість основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення, тис. грн			
Вартість валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.), тис. грн			
Валовий дохід від сільського господарства, тис. грн			
Прибуток (+), збиток (-) від реалізації сільськогосподарської продукції			

Завдання 5.2. Провести аналіз забезпеченості підприємства земельними ресурсами та рівня їх використання. Зробити висновки.

Таблиця 5.2. Динаміка і структура землекористування _____ району

Показники	20....рік		20....рік		20....рік		20...рік у % до 20...року
	га	%	га	%	га	%	
Загальна земельна площа, в т.ч.							
сільськогосподарські угіддя з них:							
- рілля							
- пасовища							
Посівні площі							
Коефіцієнт освоєння землі							
Коефіцієнт розораності сільськогосподарських угідь							
Коефіцієнт використання ріллі							

Таблиця 5.3. Показники економічної ефективності використання земельних ресурсів _____ району

Показники	Роки			20.. р. у % до	
	20...	20...	20...	20...р.	20...р.
Одержано на 1 га оброблювальних земель, грн:					
- вартості валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.), грн					
- валового доходу від сільського господарства, грн					
- прибутку (збитку) від реалізації сільськогосподарської продукції, грн					

Таблиця 5.4. Вихідна інформація для визначення впливу факторів на економічну ефективність використання земельних ресурсів _____ району

Показники	20 р.	20 ... р.
Факторні		
Вартість валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.), тис. грн		
Площа оброблюваних земель, га		
Результативний		
Вартість валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.) у розрахунку на 1 га оброблюваних земель, грн		

Завдання 5.3. Провести аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та рівня їх використання. Зробити висновки.

Таблиця 5.5. Забезпеченість трудовими ресурсами _____ району

Трудові ресурси	20....рік			20 ...рік			Відхилення, в.п.
	потреба	факт	%	потреба	факт	%	
Всього осіб, у т.ч.:							
- у рослинництві							
- у тваринництві							

Таблиця 5.6. Навантаження земельних угідь і умовних голів худоби на одного працівника _____ району

Показники	Роки			20...рік у % до	
	20...	20...	20...	20...р.	20...р.
Припадає на одного середньорічного працівника:					
- сільськогосподарських угідь, га					
- посівів, га					
- в т.ч. працездатних однорічних культур					
- худоби та птиці всіх видів, ум.гол.					

Таблиця 5.7. Показники економічної ефективності використання трудових ресурсів у _____ району

Показники	Роки			20 ...р. у % до	
	20...	20...	20...	20...р.	20...р.
Отримано в розрахунку на одного середньорічного працівника, тис. грн:					
- вартості валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.)					
- валового доходу від сільського господарства					
- прибутку (збитку) від реалізації сільськогосподарської продукції					

Таблиця 5.8. Визначення впливу факторів на продуктивність праці району

Показники	20.....р.	20.....р.
Факторні		
Відпрацьовано за рік 1 працівником, люд.- год.		
Вироблено продукції за одну людину-годину, грн		
Результативний		
Продуктивність праці одного працівника за рік, грн		
Загальне відхилення, грн		
В т.ч. за рахунок факторів:		
- зміни чисельності відпрацьованих 1 робітником люд.-год.		
- зміни годинної продуктивності праці		

Завдання 5.4. Провести аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та рівня їх використання відповідно до таблиць 5.9 – 5.13. Зробити висновки.

Таблиця 5.9. Розмір та структура основних засобів у _____ районі

Показники	20 ... р.		20 ... р.		Відхилення (+,-), в.п.
	тис. грн	%	тис. грн	%	
Вартість основних виробничих засобів, всього, в т.ч. :					
- сільського господарства					
- будівництва					
- торгівлі і громадського харчування					
- промислово-виробничих підрозділів					
Вартість основних невикористаних засобів, всього, в т.ч.:					
- житлового господарства					
- комунального господарства та побутового обслуговування населення;					
- закладів освіти					
- закладів культури та мистецтва					
- закладів охорони здоров'я, фізичної культури та соціального забезпечення					
- наукових закладів					
Всього					

Таблиця 5.10. Вихідна інформація для визначення показників руху основних засобів _____ району, тис. грн

Показники	20 .. р.	20 .. р.	Темп росту, %
1	2	3	4
1. Вартість основних засобів на початок року, всього			
2. Вартість основних засобів на кінець року, всього			
3. Вартість основних засобів на кінець року, по яких знос не нараховується			

1	2	3	4
4. Знос основних засобів на кінець року			
5. Залишкова вартість основних засобів на кінець року (р.2-р.4)			
6. Вартість основних засобів, які вибули за рік			
7. Вартість основних засобів, які надійшли у звітному році			

Таблиця 5.11. Показники стану та руху основних засобів _____ району

Показники	20.. р.	20 .. р.	20 .. р.	Відхилення (+,-) 20 .. р. від	
				20 .. р.	20 .. р.
Коефіцієнт зносу					
Коефіцієнт придатності					
Коефіцієнт вибуття					
Коефіцієнт оновлення Коефіцієнт росту					

Таблиця 5.12. Забезпеченість основними засобами _____ району

Показники	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20.. р. у % до	
				20 .. р.	20 .. р.
Припадає на 100 га сільськогосподарських угідь: - середньорічної вартості основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення, тис. грн					
Припадає на одного середньорічного робітника господарства:					
- середньої вартості основних засобів господарства, тис. грн					

Таблиця 5.13. Показники економічної ефективності використання основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення _____ району

Показники	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р у % до	
				20 .. р.	20 .. р.
Отримано на 1 грн. основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення, грн:					
- Вартості валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.)					
- Валового доходу від сільського господарства					
- Прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції					

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати Ессе на тему «Інновації у діяльності підприємств». Ессе має містити розгорнуту характеристику одного виду інновації.

Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції (товарів, робіт та послуг)

Завдання 6.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Послідовність аналізу виробництва продукції (товарів, робіт та послуг).
2. Послідовність аналізу реалізації продукції (товарів, робіт та послуг).
3. Маркетингові дослідження та їх роль у процесі виробництва і реалізації продукції (товарів, робіт та послуг).
4. Резерви збільшення обсягів виробництва продукції (товарів, робіт та послуг).
5. Резерви збільшення обсягів реалізації продукції (товарів, робіт та послуг).

Завдання 6.2. Провести аналіз виробництва продукції. За результатами аналізу визначити можливі резерви збільшення обсягів виробництва продукції у підприємстві. Зробити висновки.

Таблиця 6.1. Показники вартості валової продукції рослинництва _____ району, тис. грн

Види продукції	Роки			20... р. у % до	
	20... р.	20... р.	20... р.	20... р.	20... р.
Вартість валової продукції (у постійних цінах 2016 р.)					
Разом					
Вартість валової продукції у поточних цінах					
Разом					

Представити графічно динаміку вартості валової продукції рослинництва в постійних і поточних цінах.

Таблиця 6.2. Визначення впливу факторів на вартість валової продукції району

Показники	20....р.	20....р.
Факторні		
Середньорічна чисельність працівників, зайнятих у рослинництві, осіб		
Відпрацьовано людино-годин 1 працівником за рік		
Вироблено вартості валової продукції (в постійних цінах 2016 р.) за 1 людино-годину		
Результативний		
Вартість валової продукції рослинництва (в постійних цінах 2016 р.), тис. грн		
Перший умовний показник, тис. грн		
Другий умовний показник, тис. грн		
Загальне відхилення, тис. грн		
в т.ч. за рахунок факторів:		
- середньорічної чисельності працівників		
- відпрацьованих людино-годин 1 працівником за рік		
- виробленої вартості валової продукції за 1 людино-годину		

Таблиця 6.3. Валовий збір сільськогосподарських культур _ _ _ району, ц

Культури	Роки			20... р. у % до	
	20...	20....	20....	20... р.	20... р.

Таблиця 6.4. Вихідна інформація для визначення впливу факторів на валовий збір _____ району

Показники	20...р.	20...р.	Відхилення (+; -)
Факторні			
Посівна площа, га Урожайність, ц з 1 га			
Результативний			
Валовий збір, ц			

Таблиця 6.5. Посівні площі сільськогосподарських культур району, га

Культури	Роки			20... р. у % до	
	20...	20...	20...	20... р.	20... р.

Таблиця 6.6. Урожайність сільськогосподарських культур _____ району

Культури	Роки			20... р. у % до	
	20...	20...	20...	20... р.	20... р.

Таблиця 6.7. Визначення резервів валових зборів сільськогосподарських культур _____ району

Культури	Загальна площа культур у підприємстві	Урожайність з 1 га, ц		Валовий збір по господарству, ц		Відхилення (+; -)
		в середньому по підприємству	в передовій бригаді	фактично	при урожайності на рівні передової бригади	
1	2	3	4	5=2*3	6=2*4	7=6-5

Таблиця 6.6. Сортовий склад _____ району у 20... р.

Сорт	Площа посіву, га	Урожайність фактична, ц з 1 га
Разом (у середньому)		

Таблиця 6.7. Визначення резервів валового збору за рахунок сортозаміни _____ району

Сорт	Площа посіву, га	Урожайність, ц з 1 га	Резерви ВЗ в результаті заміни одного сорту на інший, ц	
			з 1 га	з усієї площі
			X	X
			X	X
Всього				

Таблиця 6.8. Визначення резервів валового збору за рахунок збирання врожаю в оптимальні строки _____ району

Культура	Площа збирання, га		Урожайність, ц з 1 га		Резерв валового збору, ц	
	всього	в т.ч. в оптимальні строки	в середньому	з площі, зібраної в оптимальні строки	з 1 га	з усієї площі
Разом (в середньому)						

Таблиця 6.9 Узагальнення резервів валового збору _____ району

Культура	Резерв валового збору			
	за рівнем передової бригади	за рахунок сортотаміни	за рахунок збирання врожаю в оптимальні строки	Всього

Завдання 6.3. Провести аналіз реалізації продукції. За результатами аналізу визначити можливі резерви збільшення обсягів реалізації продукції у підприємстві. Зробити висновки.

Таблиця 6.10. Динаміка обсягів реалізації продукції _____ району, ц

Види продукції	Роки			20... р. у % до	
	20... р.	20... р.	20... р.	20... р.	20... р.
Разом					

Таблиця 6.11. Вихідна інформація для визначення впливу факторів на обсяг реалізованого _____ району

Показники	20 ... р.	20 ... р.
Факторні		
Обсяг виробленої продукції, ц		
Рівень товарності, %		
Результативний		
Обсяг реалізованої продукції, ц		

Таблиця 6.12. Динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації продукції
району, тис. грн

Види продукції	Роки			20 ...р. у % до	
	20 ...	20 ...	20 ...	20 ... р.	20 ... р.
Разом					

Таблиця 6.13. Визначення впливу факторів на дохід (виручку) від реалізації
районі

Показники	20 ... р.	20 ... р.
Факторні		
Кількість реалізованої продукції, ц		
Середня ціна реалізації 1 ц, грн		
Результативний		
Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн		

Таблиця 6.14. Вплив строків продажу основних видів продукції на ціну
реалізації 1ц у районі

Місяць	Види продукції					
	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Січень						
Лютий						
Березень						
Квітень						
Травень						
Червень						
Липень						
Серпень						
Вересень						
Жовтень						
Листопад						
Грудень						

Завдання для самостійної роботи:

Провести анкетне опитування населення з метою визначення зміни смаків і вподобань на прикладі овочів.

Результати анкетного опитування обробити і представити у вигляді таблиці. Зробити висновки.

Таблиця 6. 15 Анкета опитування населення щодо зміни попиту на овочі

Просимо Вас відповісти на запитання даної анкети. Ваші відповіді будуть враховані нашим підприємством для удосконалення торгівлі овочами					
Запитання	Канали отримання овочів				
	ринок	супермаркет	фірмові магазини виробники	Інший (зазначити який саме)	
1. З яких джерел Ви задовольняєте попит на овочі? (відмітити знаком +), в т.ч. на: - Картоплю - Буряки - Капусту - Огірки - Томати - Цибулю - Інші овочі					
2. Чи змінилася у 20.. році кількість купуємих овочів і з яких джерел? - Збільшилась (яких овочів): - Зменшилась: - Лишилась на рівні базисного року					
3. Що Вас приваблює більше всього при купівлі овочів? - Ціна - Якість - Сорт - Якість обслуговування - Реклама - Додаткові послуги - Інші фактори (вказати які)					
4. Чи змінилися Ваші доходи у поточному році: - Збільшилися - Зменшилися					

Тема 7. Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції (товарів, робіт та послуг)

Завдання 7.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Аналіз витрат за економічними елементами.
2. Аналіз витрат за статтями калькуляції.
3. Аналіз собівартості продукції (товарів, робіт та послуг).
4. Аналіз витрат на реалізацію продукції (товарів, робіт та послуг).
5. Визначення резервів оптимізації витрат на виробництво та реалізацію продукції (товарів, робіт та послуг).

Завдання 7.2. Провести аналіз витрат на виробництво продукції. Зробити висновки.

Таблиця 7.1. Склад і структура витрат на валове виробництво _____ району

Статті витрат	20 ... р.		20 ... р.		Відхилення, в.п.
	тис. грн	%	тис. грн	%	
Прямі витрати на оплату праці					
Відрахування на соціальні заходи					
Насіння та посадковий матеріал					
Мінеральні добрива					
Пальне і мастильні матеріали					
Амортизація необоротних активів					
Оплата послуг і робіт сторонніх організацій					
Решта матеріальних витрат					
Решта інших прямих та загальновиробничих витрат					
Разом					
Всього					

Таблиця 7.2. Виробнича собівартість за видами продукції _____ району, тис. грн

Види продукції	Роки			20 ... р. у % до	
	20 ...	20 ...	20 ...	20 ... р.	20 ... р.

Таблиця 7.3. Визначення впливу факторів на виробничу собівартість _____ району

Показники	20 ... р.	20 ... р.
Факторні		
Вироблено продукції, ц		
Собівартість 1 ц виробленої продукції, грн		
Результативний		
Собівартість виробленої продукції, тис. грн		
Умовний показник, тис. грн		
Загальне відхилення, тис. грн, в т.ч. за рахунок факторів:		
- виробленої продукції		
- собівартості 1 ц виробленої продукції		

Завдання 7.3. Провести аналіз собівартості виробленої продукції. Зробити висновок.

Таблиця 7.4. Собівартість одиниці виробленої продукції рослинництва
району, грн

Види продукції	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р. у % до	
				20 .. р.	20 .. р.
Зернові та зернобобові, всього					
у т.ч.:					
- озимі зернові					
-					
-					
- кукурудза на зерно					
Соняшник					
Овочі					

Таблиця 7.5. Склад і структура собівартості одиниці виробленої продукції
рослинництва у району, грн

Статті витрат	Зернові та зернобобові				Соняшник			
	20 .. р.		20 .. р.		20 .. р.		20 .. р.	
	грн	%	грн	%	грн	%	грн	%
Прямі витрати на оплату праці								
Відрахування на соціальні заходи								
Насіння та посадковий матеріал								
Мінеральні добрива								
Пальне і мастильні матеріали								
Амортизація необоротних активів								
Оплата послуг і робіт сторонніх організацій								
Решта матеріальних витрат								
Решта інших прямих та загальновиробничих витрат								
Разом								

Таблиця 7.6. Визначення впливу факторів на собівартість 1 ц продукції
району

Показники	Зернові та зернобобові		Соняшник	
	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Факторні				
Витрати на основну продукцію в розрахунку на 1 га, тис.грн				
Урожайність, ц з 1 га				
Результативний				
Собівартість 1 ц, грн				

Таблиця 7.10. Визначення впливу факторів на зміну собівартості реалізованої продукції рослинництва _____ району

Показники	Зернові		Соняшник	
	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Факторні Кількість реалізованої продукції, ц Собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн				
Результативний Собівартість реалізованої продукції, тис. грн				
Умовний показник, тис. грн				
Загальне відхилення, тис. грн у тому числі за рахунок: - кількості реалізованої продукції - собівартості 1 ц реалізованої продукції				

Таблиця 7.11. Визначення впливу факторів на зміну собівартості реалізованої продукції тваринництва _____ району

Показники	Молоко		ВРХ (у живій масі)	
	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Факторні Кількість реалізованої продукції, ц Собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн				
Результативний Собівартість реалізованої продукції, тис. грн				
Умовний показник, тис. грн				
Загальне відхилення, тис. грн у тому числі за рахунок: - кількості реалізованої продукції - собівартості 1 ц реалізованої продукції				

Завдання для самостійної роботи:

Обґрунтувати обсяг виробництва і асортимент продукції (товарів) у підприємстві, використовуючи аналіз точки беззбитковості. Для визначення точки беззбитковості застосовують графічний або аналітичний прийоми. Аналітичним способом точка беззбитковості визначається за допомогою формул:

Таблиця 7.12. Розрахунок і аналіз точки критичного обсягу продукції району

Види продукції	20 .. р.				20 .. р.			
	Виручено від реалізації, тис.грн	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	Змінні витрати, тис.грн	Точка критичного обсягу, тис.грн	Виручено від реалізації, тис.грн	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	Змінні витрати, тис.грн	Точка критичного обсягу, тис.грн

Тема 8. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства

Завдання 8.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Поняття і форми інвестиційної діяльності підприємства.
2. Джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства.
3. Методи оцінки економічної ефективності реальних інвестицій.
4. Інвестиційний проєкт: сутність та методика його оцінки.
5. Сутність категорії «ризик» в інвестиційній діяльності підприємства.

Завдання 8.2. Підприємство планує вирощувати картоплю і має два варіанти (проєкти) реалізації готової продукції.

Вихідні дані:

площа – 50 га,

очікувана урожайність – 220 ц з 1га, витрати постійні – 9800000грн, змінні – 320 грн за 1 ц продукції.

Виберіть найбільш дохідний проєкт за умови наступних альтернатив:

- Реалізація готової продукції (картоплі) з-під копачки по 5500 грн за 1 т;
- із картопле сховища – по ціні 9100 грн за 1 т (вартість транспортування 9 грн за 1 т/км (тонно-кілометр);
- відстань до картоплесховища – 165 км;
- вартість зберігання – 230 грн за 1 т в місяць;

- термін зберігання – 3 місяця.

Зробити висновок.

Завдання 8.3. Провести оцінку економічного ефекту інвестиційного проєкту за традиційними критеріями і за критеріями з дисконтуванням грошових потоків. Сума інвестицій у проєкт становить 712,9 тис. грн. Зробити висновок

Таблиця 8.1. Вихідні дані для оцінки економічного ефекту інвестиційного проєкту

Показники	Прогноз за періодами				
	I	II	III	IV	V
Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн	4267,0	4280,7	4550,2	5017,2	5325,1
Операційні витрати на зберігання: всього, тис. грн	160,3	160,3	160,3	160,3	160,3
у тому числі:	24,8	24,8	24,8	24,8	24,8
- оплата праці					
- амортизація річна	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5
- інші витрати	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	3836,5	3772,4	3931,3	4251,4	4423,8
Валовий прибуток, тис. грн	270,2	348,0	458,6	605,5	741,0

А. Розрахунок терміну окупності проєкту за традиційним критерієм:

Б. Розрахунок терміну окупності проєкту з дисконтуванням грошових потоків за різними ставками дисконтування

Таблиця 8.2. Розрахунок чистої приведеної вартості інвестиційного проєкту за ставкою дисконтування 20%

Роки реалізації проєкту	Притік коштів, тис. грн	Відтік коштів, тис. грн	Грошовий потік, тис. грн	PV, дисконтований грошовий потік, тис. грн.	Дисконтований чистий грошовий потік, тис. грн
0					
1					
2					
3					
4					
5					
Всього					

Таблиця 8.3. Розрахунок чистої приведеної вартості інвестиційного проєкту за ставкою дисконтування 24%

Роки реалізації проєкту	Притік коштів, тис. грн	Відтік коштів, тис. грн	Грошовий потік, тис. грн	PV, дисконтований грошовий потік, тис. грн.	Дисконтований чистий грошовий потік, тис. грн
0					
1					
2					
3					
4					
5					
Всього					

Таблиця 8.4. Окупність інвестиційного проєкту за різними ставками дисконтування

Роки реалізації	За ставкою дисконтування 20%			За ставкою дисконтування 24%		
	Грошові потоки		Баланс на кінець року	Грошовий потік		Баланс на кінець року
	Початкові витрати	Дисконтований потік по рокам		Початкові витрати	Дисконтований потік по рокам	
0						
1						
2						
3						
4						
5						

Завдання для самостійної роботи:

Дослідити конкурентні переваги і обмеження у інвестиційній діяльності Миколаївської області. Результати представити у вигляді таблиці. Зробити висновок.

Таблиця 8.5. Оцінка інвестиційної привабливості Миколаївської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
Можливості	Загрози

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Завдання 9.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Економічна природа прибутку.
2. Основні функції прибутку.
3. Джерела отримання прибутку.
4. Рентабельність: сутність, види та показники.
5. Механізм дії операційного важеля.

Завдання 9.2. Проаналізувати фінансові результати діяльності підприємства, представивши в табл. 9.1.

Таблиця 9.1. Показники фінансових результатів _____ району

Показники	Роки			20....р. у % до	
	20....	20....	20....	20 р.	20.....р.
Прибуток від реалізації, тис. грн					
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн					
Чистий прибуток, тис. грн					
Середньорічна сума активів, тис. грн					
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн					
Рентабельність продукції, %					
Рентабельність активів, %					
Рентабельність власного капіталу, %					

Завдання 9.3. Проаналізувати динаміку прибутку від реалізації окремих видів продукції. Результати аналізу представити в табл. 9.2. Зробити висновок.

Таблиця 9.2. Прибуток від реалізації за видами продукції _____ району

Види продукції	20.... р.	20.... р.	20....р.	20... р. у % до	
				20... р.	20... р.

Завдання 9.4. Визначити вплив факторів на зміну прибутку від реалізації продукції рослинництва. Результати аналізу представити в табл. 9.3. За результатами аналізу зробити висновок.

Таблиця 9.3. Визначення впливу факторів на прибуток від реалізації продукції рослинництва _____ району

Показники	Зерно		Соняшник	
	20... р.	20... р.	20... р.	20... р.
Факторні				
Кількість реалізованої продукції, ц				
Середня ціна реалізації 1 ц, грн				
Собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн				
Результативний				
Прибуток від реалізації, тис. грн				
Перший умовний показник, тис. грн				
Другий умовний показник, тис. грн				
Загальне відхилення, тис. грн				
у т.ч. за рахунок факторів:				
– кількості реалізованої продукції				
– середньої ціни реалізації 1 ц				
– собівартості 1 ц реалізованої продукції				

Завдання для самостійної роботи:

Визначити вплив факторів на рентабельність продажу.
Зробити висновок. Зазначити можливі резерви підвищення рентабельності продажу.

Таблиця 9.4. Визначення впливу факторів на рентабельність продажу _____ району

Показники	20 ... р.	20 ... р.
Факторні:		
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн		
Дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн		
Результативний:		
Рівень рентабельності продаж, %		
Умовний показник, %		
Загальне відхилення, в.п.		
В т.ч. за рахунок факторів:		
- прибутку від реалізації продукції		
- доходу (виручки) від реалізації продукції		

Тема 10. Аналіз фінансового стану та оцінка ймовірності банкрутства підприємства

Завдання 10.1. Питання для обговорення в аудиторії:

1. Фінансова незалежність підприємства та чинники впливу на неї.
2. Ділова активність підприємства та особливості її формування.

3. Сутність категорії «банкрутство» та види банкрутства.
4. Фактори, які зумовлюють кризовий стан підприємства.
5. Система антикризового управління підприємством.

Завдання 10.2. Розрахувати показники фінансової незалежності та проаналізувати їх зміну за період дослідження. Зробити висновки.

Таблиця 10.1. Показники фінансової незалежності _____ району

Коефіцієнти	Норматив	На кінець 20...р.	На кінець 20...р.	Відхилення, (+,-)
Фінансування	< 1.0			
Автономії (незалежності)	> 0.5			
Стійкості (стабільності)	> 1.0			

Завдання 10.3. Проаналізувати показники ліквідності та визначити можливі фактори впливу на їх зміну (табл. 10.2). Зробити висновки.

Таблиця 10.2. Показники ліквідності _____ району

Коефіцієнти	Норматив	На кінець 20...р.	На кінець 20...р.	Відхилення, (+,-)
Абсолютної ліквідності	0,2 - 0,35			
Швидкої ліквідності	0,7 - 1,0			
Покриття	1 - 2,5			

Завдання 10.4. Провести аналіз ділової активності за системою показників, представлених в табл. 10.3. Зробити висновки.

Таблиця 10.3. Показники ділової активності _____ району

Показники (порядок розрахунку)	20... р.	20... р.	20... р.
1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності активів (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума активів)			
Коефіцієнт оборотності основних засобів (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума основних засобів)			
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума оборотних активів)			
Коефіцієнт оборотності запасів (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума запасів)			
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума дебіторської заборгованості)			

1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (собівартість реалізованої продукції / середньорічна сума кредиторської заборгованості)			
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума власного капіталу)			
Період одного обороту активів (360/коефіцієнт оборотності активів)			
Період одного обороту основних засобів (360/коефіцієнт оборотності основних засобів)			
Період одного обороту оборотних активів (360/коефіцієнт оборотності оборотних активів)			
Період одного обороту запасів (360/коефіцієнт оборотності запасів)			
Період погашення дебіторської заборгованості (360/коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості)			
Період погашення кредиторської заборгованості (360/коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості)			
Період операційного циклу (період одного обороту запасів + період одного обороту дебіторської заборгованості)			
Період фінансового циклу (період операційного циклу – період погашення кредиторської заборгованості)			

Завдання 10.5. Провести діагностику ймовірності банкрутства підприємства за різними методами. Порівняти отримані результати. Зробити загальний висновок щодо ймовірності банкрутства. Зробити висновки.

Таблиця 10.4. Вихідні дані та оцінка ймовірності банкрутства _____ району (за коефіцієнтом Бівера (норматив $> 0,17$), тис. грн

Показники	20... р.	20... р.	20... р.
Чистий прибуток (збиток)			
Амортизація			
Довгострокові зобов'язання			
Поточні зобов'язання			
Коефіцієнт Бівера			
Оцінка (загрожує, не загрожує)			

Діагностика банкрутства за моделлю Альтмана:

$$Z_{83} = 0,717 \cdot K_1 + 0,847 \cdot K_2 + 3,107 \cdot K_3 + 0,42 \cdot K_4 + 0,995 \cdot K_5$$

де K_1 = власний оборотний капітал / сума активів;

K_2 = нерозподілений прибуток / сума активів;

K_3 = прибуток до сплати відсотків / сума активів;

K_4 = ринкова вартість власного капіталу / позиковий капітал (для моделі 1983 року

K_4 – вже балансова вартість власного капіталу у відношенні до позикового капіталу);

K_5 = об'єм продажів / сума активів.

Якщо $Z < 1,23$ ступінь банкрутства висока, якщо $1,23 < Z < 2,89$ низька ступінь ймовірності банкрутства.

Таблиця 10.5. Вихідна інформація та оцінка ймовірності банкрутства _____ району за моделлю Альтмана Z_{83} , тис. грн

Показники	20... р.	20... р.	20... р.
Прибуток до сплати відсотків			
Нерозподілений прибуток			
Середньорічна сума активів			
Виручка від реалізації			
Середньорічна сума власного капіталу			
Середньорічна сума залученого капіталу			
Сума власних обігових коштів			
K_1			
K_2			
K_3			
K_4			
K_5			
Z_{83}			
Оцінка (загрожує, не загрожує)			

Діагностика банкрутства за методом «5К»

Сутність методу полягає в оцінці п'яти найважливіших показників фінансового стану. Це коефіцієнт автономії (незалежності), коефіцієнти абсолютної ліквідності, покриття, рентабельності продукції і рентабельності активів. При цьому кожен з цих коефіцієнтів оцінюється в 20 балів за умови нормативного значення. Для підприємства, яке отримало до 60 балів фінансовий стан є критичним, 60-80 балів – не стійкий, 80-100 балів – стійкий, 100 балів – абсолютно стійкий.

Таблиця 10.6 Вихідна інформація та оцінка ймовірності банкрутства _____ району за методом «5К»

Показники	Норматив	20... р.	20... р.	20 .. р.
Коефіцієнт автономії	$> 0,5$			
Коефіцієнт покриття	1-2,5			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35			
Рентабельність продукції, %	позитивне			
Рентабельність активів, %	позитивне			
Бальна оцінка				

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати есе на тему «Санація підприємства та процедури її проведення».

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Економічний аналіз, як галузь економічної науки.
2. Предмет і завдання економічного аналізу.
3. Методи і прийоми економічного аналізу, їх характеристика.
4. Види економічного аналізу.
5. Форми економічного аналізу.
6. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.
7. Організація аналітичної роботи на підприємстві.
8. Завдання аналізу земельних ресурсів і джерела даних.
9. Аналіз структури, стану та рівня використання земельних угідь.
10. Аналіз ефективності використання сільськогосподарських угідь.
11. Аналіз галузевої структури (спеціалізації) підприємства.
12. Завдання і джерела аналізу основних засобів.
13. Аналіз складу, руху і структури основних засобів підприємства.
14. Аналіз забезпечення підприємства основними засобами.
15. Аналіз ефективності використання основних засобів.
16. Завдання і джерела аналізу використання трудових ресурсів.
17. Аналіз продуктивності праці.
18. Аналіз фонду оплати праці.
19. Аналіз співвідношення темпів росту продуктивності праці і її оплати.
20. Поняття, завдання і джерела аналізу інвестиційної діяльності підприємств.
21. Аналіз капітальних інвестицій по формуванню основного стада сільськогосподарських підприємств.
22. Економічна оцінка показників ефективності капітальних інвестицій.
23. Іноземне інвестування в АПК України.
24. Завдання і джерела даних аналізу виробництва продукції рослинництва.
25. Аналіз виробництва продукції за обсягом, асортиментом і якістю.
26. Завдання і джерела даних аналізу виробництва продукції тваринництва.
27. Завдання і джерела аналізу роботи промислових і обслуговуючих виробництв.
28. Аналіз роботи промислових виробництв.
29. Оцінка ринкових можливостей підприємства.
30. Аналіз і оцінка партнерських відносин.
31. Аналіз роботи підприємств сфери аграрного ринку і збуту продукції.
32. Аналіз цінової конкурентоспроможності.

33. Ретроспективна оцінка товарної продукції, її показники.
34. Завдання та джерела аналізу витрат на виробництво продукції.
35. Аналіз собівартості за елементами та статтями витрат.
36. Завдання і джерела аналізу фінансових результатів діяльності підприємств.
37. Аналіз суми прибутку по видах реалізованої продукції.
38. Аналіз грошових надходжень діяльності підприємств.
39. Аналіз суми виручки від реалізації продукції.
40. Аналіз рівня рентабельності підприємства.
41. Аналіз використання (розподілу) прибутку.
42. Завдання і джерела аналізу фінансового стану підприємства.
43. Аналіз майна підприємства.
44. Аналіз джерел утворення майна підприємства.
45. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
46. Аналіз поточної платоспроможності.
47. Визначення платоспроможності підприємства в умовах банкрутства.
48. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості.
49. Аналіз оборотності оборотних активів.
50. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства.

ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За всі види робіт впродовж семестру (виконання практичних вправ, тестування, опитування, контрольні роботи, обов'язкова самостійна та індивідуальна робота, результати неформальної освіти тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 36 до 60 балів.

Оцінювання знань здобувача під час практичних занять відбувається за такими критеріями:

- своєчасність та правильність виконання домашніх завдань;
- повнота і правильність відповіді під час усного опитування, виконання контрольної та самостійної роботи;

Під час оцінювання індивідуальної роботи здобувача враховується її вид, актуальність, правильність виконання.

Під час оцінювання робіт, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, враховується своєчасність та правильність виконання завдань та розуміння змісту завдання і його вирішення.

Під час оцінювання результатів неформальної освіти здобувача враховується відповідність напряму та змісту тематики дисципліни, актуальність, документальне підтвердження участі у заході.

Зміст лекційного матеріалу, словник основних термінів, завдання для практичних занять та самостійної роботи здобувачів, індивідуальні завдання, критерії та форми оцінювання, напрями наукової роботи розміщено на сторінці дисципліни у Moodle курс «Теорія економічного аналізу – 073 Менеджмент» (<https://moodle.mnau.edu.ua>). Графіки консультацій, проведення індивідуальних занять розміщено на сторінці кафедри <https://www.mnau.edu.ua/faculty-off/kaf-oblik/>. Основними deadline залежно від виду роботи є: наступне практичне заняття, підсумковий контрольний захід зі змістового модулю, атестація, день складання екзамену.

За будь-якої форми освіти перелік, зміст та оцінка роботи і знань здобувача є ідентичною.

Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом складання заліку в тестовому форматі по питанням для підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти. До заліку допускається здобувач вищої освіти, який виконав всі обов'язкові завдання та набрав 60 балів і більше. У цьому випадку оцінка з дисципліни складається з суми балів, які здобувач отримав протягом семестру, і суми балів на заліку.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Dubinina, M., Ksonzhyk, I., Syrtseva, S., Cheban, Y., Luhova, O., & PISOCHENKO, T. (2021). Implementation of the compliance system in the activities of agricultural enterprises in Ukraine: Prerequisites and main aspects. *Research for Rural Development*, 36 187-193. doi:10.22616/rrd.27.2021.027.
2. Ivanchenkova, L., Holynska, O., Khomutenko, V., D. Motyhin, V., & PISOCHENKO T. (2020). Evaluation of the effectiveness of decentralized internal financial control of expenditures of budgetary organizations. *International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology (IJARET)*, 11 (7), 108-125. <https://doi.org/10.34218/IJARET.11.7.2020.013>
3. Sirenko, N., Dubinina, M., Melnyk, O., Bodnar, O., & Luhova, O. (2023). Current status and regulation of the digital money market in Ukraine. *Economic Affairs*, 68(Special Issue). <https://doi.org/10.46852/0424-2513.2s.2023.44>
4. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємств : навчальний посібник. Київ : Патерик, 2020. 180 с.
5. Глушко А. Д. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7106>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.6.34.
6. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Єршова Н. Ю., Портна О. В. Аналіз господарської діяльності: теорія та практикум : навчальний посібник. Львів : Магнолія 2006, 2024. 309 с.
8. Каур Т. О. Сучасний економічний аналіз. *Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України : матеріали студентської науково-теоретичної конференції (м. Миколаїв, 22-24 березня 2023 р.)* / Факультет менеджменту. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 81-84.
9. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз : навчальний посібник. Львів, 2020. 428 с.
10. Кучмієва Т. С., Зозуля О. В. Аналіз витрат на виробництво продукції сільськогосподарських підприємств. *Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : тези доповідей X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25-27 жовтня 2023 року)* / за ред. Г.В. Табацької. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 322-324.
11. Кучмієва Т. С., Онопрійчук Д. О. Діагностика та аналіз фінансової стійкості підприємства. *Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра* : матеріали IV

всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 28–29 вересня 2023 року). Київ ; Оброшине, 2023. С. 132-134.

12. Лугова О. І. Якість облікової інформації та система її забезпечення. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України* : матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 31 травня – 1 червня 2018 р.). Одеса : Бондаренко М.О., 2018. С. 47-48.

13. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : наказ Мінагрополітики України від 18.05.01 р. №132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text>

14. Михайленко О. В. Особливості аналізу і аудиту господарської діяльності підприємств в умовах воєнного стану. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 163–169.

15. Мулик Т. О., Федоришина Л. І. Організація аналітичної роботи в сільськогосподарських підприємствах : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 236 с.

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 10.08.2022 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

17. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

18. Ярова В. В., Велієва В. О. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник. Харків : ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. 2021. 115 с.

Навчальне видання

ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Методичні рекомендації

Укладачі:

ШЕБАНИНА Олена В'ячеславівна

ТИЩЕНКО Світлана Іванівна

КУЧМІЙОВА Тетяна Сергіївна

КРАЙНІЙ Володимир Олексійович

ХИЛЬКО Іван Іванович

Формат 60х84/16. Ум. друк. арк. 5,2

Тираж 25 прим.

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.